

Nederlandstalige tuchtraad van beroep voor advocaten
Tweede kamer

Openbare zitting van 9 februari 2016

Dossiernummer TB-0141-2015

In de zaak van:

Mr. X

advocaat te ...

spreekt de Nederlandstalige tuchtraad van beroep voor advocaten de volgende beslissing uit:

1. De procedure in hoger beroep

1- In deze zaak oordeelt de tuchtraad van beroep over het hoger beroep ingesteld door mr. X tegen de beslissing gewezen op tegenspraak van de tuchtraad voor advocaten van de Nederlandstalige ordes van het rechtsgebied van het hof van beroep te Brussel, tweede kamer, van 2 juni 2015 (SBT115).

Overeenkomstig artikel 457*bis* Ger. W. wordt voor de rechtspleging de Nederlandse taal gebruikt.

De zaak wordt behandeld en berecht op tegenspraak.

Het hoger beroep van X werd ingesteld op 18 juni 2015. Het is tijdig en regelmatig naar de vorm ingesteld. Het is ontvankelijk.

2. De tenlasteleggingen en de beslissing in eerste aanleg

2- Mr. X werd voor de tuchtraad vervolgd voor inbreuken op de deontologische beginselen van kiesheid, waardigheid, rechtschapenheid en behoorlijke uitoefening van het beroep zoals bepaald in artikel 456 Ger. W., onder meer in verband met de na te leven deontologische regels bij het verlenen van rechtsbijstand, de verplichting om zich professioneel behoorlijk te gedragen tegenover de rechterlijke macht, confraters, cliënten en familieleden van cliënten. Concreet werden haar de volgende feiten ten laste gelegd (zie ‘nota van verwijzing naar de voorzitter van de tuchtraad – art. 458, §2 Ger. W.’ van 29 januari 2015 van de stafhouder):

- (1) Haar gedrag en houding tijdens een incident op de zitting van de raadkamer van 8 juli 2014 van de rechtbank van eerste aanleg te ..., zoals beschreven in het proces-verbaal van het parket, waarbij haar een gebrek aan professioneel gedrag, ook tegenover de magistratuur, wordt verweten,
- (2) Een gebrek aan professioneel gedrag ten aanzien van een cliënte, de genaamde S, tegenover wie haar een brutaal optreden wordt verweten,
- (3) Een incident met mr. G op 4 juli 2014.

Voor de tuchtraad in eerste aanleg werd daar, in de aanhef van de beslissing, een vierde feit aan toegevoegd, te weten:

- (4) De commentaren ten aanzien van confraters, magistraten en rechtzoekenden, geuit tijdens het onderhoud met de verslaggever op 20 november 2014.

Mr. X werd niet verwezen naar de tuchtraad voor dit vierde feit, wat duidelijk blijkt uit de verwijzingsnota van de stafhouder. Er werd in deze nota wel verwezen naar het verslag van de onderzoeker en naar de uitlatingen van mr. X, maar louter ter ondersteuning van de drie feiten waarvoor ze vervolgd werd. De tuchtraad van beroep stelt overigens vast dat de tuchtraad in eerste aanleg dit vierde feit niet als dusdanig onderzocht en beoordeelde. Ook de tuchtraad in beroep onderzoekt dit feit niet afzonderlijk.

De tuchtraad sprak recht als volgt:

- de tuchtvordering toelaatbaar werd verklaard,
- mr. X werd vrijgesproken van de tenlastelegging gesteund op de klacht van mevrouw S,
- de overige tenlasteleggingen werden bewezen verklaard,

- een tuchtsanctie werd uitgesproken, meer bepaald een schorsing van drie maanden, met uitstel van twee maanden gedurende een termijn van één jaar,
- mr. X werd veroordeeld tot de kosten, begroot op € 115,00.

3. Ingeroepen nietigheden en niet-ontvankelijkheden

3- Mr. X houdt voor dat het dossier ‘door de tuchtraad van beroep nietig verklaarde procedurestukken’ bevat, die voor niet bestaand moeten worden gehouden en uit de debatten moeten worden geweerd. Zij duidt evenwel niet concreet aan welke ‘procedurestukken’ nietig zouden zijn, en al zeker niet op welke grond.

De tuchtraad van beroep ziet geen ambtshalve in te roepen nietigheden.

De ingeroepen exceptie van nietigheid wordt verworpen.

4- Mr. X houdt voor dat haar rechten van verdediging werden geschonden. Meer bepaald zou het tuchtdossier niet behoorlijk geïnventariseerd zijn, wat tot de nietigheid van de procedure zou leiden.

Hoewel het inventariseren en het nummeren van de stukken verkieslijk is, schrijft de procedure in tuchtzaken dit niet als dusdanig voor. In eerste aanleg heeft mr. X bevestigd dat zij het volledige dossier, dat haar trouwens op 25 februari 2015 integraal werd toegestuurd per e-mail, heeft kunnen consulteren (zie bestreden beslissing, p. 3, eerste alinea). Deze vermelding in de bestreden beslissing geniet een bijzondere bewijskracht, die niet, zonder meer, eenzijdig kan worden betwist. Het feit dat de eigen stukken van de vervolgte advocaat nog niet gevoegd waren bij het tuchtdossier verandert niets aan het bovenstaande.

De ingeroepen exceptie van nietigheid faalt in feite en in rechte.

5- Mr. X houdt voor dat de procedure zoals bepaald in de artikelen 458 tot 463 Ger. W. niet werd nageleefd.

De tuchtraad heeft met aanwending van een oordeelkundige, omstandige en pertinente motivering, die de tuchtraad van beroep beaamt, tot de zijne maakt en hier voor integraal hernomen houdt, dit door mr. X aangevoerde verweermiddel juist beoordeeld op de bladzijden 3 en 4 van zijn beslissing.

De argumenten die mr. X laat gelden in dit verband, hebben overigens in hoofdzaak te maken met de bewijswaarde van de zich in het dossier bevindende elementen.

De tuchtvervolgning werd regelmatig ingesteld en het tuchtonderzoek werd regelmatig gevoerd.

6- Mr. X houdt voor dat het proces-verbaal van 8 juli 2014 ‘niet ontvankelijk’ is omdat men het incident had moeten rapporteren op het zittingsblad en omdat de auteur zich niet volledig identificeert.

Het valt niet in te zien hoe dit middel zou kunnen leiden tot de enige niet-ontvankelijkheid.

7- Mr. X houdt voor dat het proces-verbaal van 8 juli 2014 reeds werd aangebracht in de procedure die leidde tot een paleisverbod (06.11.2014-06.02.2015 – beslissing van de stafhouder van 6 november 2014, bevestigd door de tuchtraad van beroep op 9 december 2014; paleisverbod verlengd bij beslissing van de Raad van de Orde van Advocaten bij de Balie te ... tot 6 mei 2015, maar teniet gedaan door de tuchtraad van beroep op 20 april 2015) en in de procedure ‘tot uitsluiting uit het BJB’, zodat het beginsel *non bis in idem* belet dat haar nog eens een sanctie zou kunnen worden opgelegd.

Zoals in eerste aanleg reeds terecht werd geoordeeld vormt een paleisverbod een louter bewarende maatregel, waarbij geen uitspraak gedaan wordt over het al dan niet bewezen zijn van tuchtrechtelijke inbreuken (art. 473 Ger. W.). Deze maatregel belet geenszins het instellen van een tuchtrechtelijke procedure.

De incidenten van 8 juli 2014 zijn posterieur aan de beslissing van de Raad van de Orde van Advocaten bij de balie te ... van 25 juni 2012, bevestigd op verzet op 21 januari 2013, maar teniet gedaan door de tuchtraad van beroep op 11 juni 2013, tot het schrappen van de vervolgte advocaat van de lijst van de advocaten vastgesteld voor het gerechtelijk jaar 2012-2013 die prestaties wensen te verrichten in het raam van de juridische tweedelijnsbijstand conform artikel 175, laatste alinea Codex 2009 (art. 508/8 Ger. W.) zodat het argument van ‘*non bis in idem*’ alleszins *de facto* faalt.

8- Mr. X houdt voor dat de klacht van mr. G niet ontvankelijk is omdat ze niet ondertekend is en dat de klacht van S niet ontvankelijk is omdat zij niet gedagtekend is en omdat de identiteit van de klager er niet uit blijkt.

De vermelding in artikel 458, §1 Ger. W. dat om ontvankelijk te zijn een klacht ondertekend en gedagtekend moet worden en dat ze de volledige identiteit van de klager moet bevatten, belet de stafhouder niet om ambtshalve een onderzoek in te stellen, wat *in casu* gebeurde (zie brief van 25 augustus 2014 van de stafhouder).

9- De klacht van S zou ook nietig zijn omdat ze niet uit het Arabisch zou vertaald zijn door een beëdigd vertaler.

Ook hier merkt de tuchtraad van beroep op dat de stafhouder steeds ambtshalve een onderzoek kan instellen, wat *in casu* dus gebeurde.

10- Mr. X houdt voor dat het tuchtonderzoek nietig is omdat zij niet correct en tijdig in kennis zou zijn gesteld door de stafhouder dat tegen haar een ‘ambtshalve’ tuchtonderzoek werd geopend. Zij beweert, maar bewijst niet dat de kennisgeving gebeurde aan een oud kantooradres. Mr. X heeft ten aanzien van de onderzoeker laten gelden dat zij eerst de stukken wenste te zien, wat blijkbaar ook gebeurde. Het blijkt niet waaruit de belangenschade van mr. X zou bestaan indien de kennisgeving inderdaad aan een oud kantooradres zou zijn verstuurd. Het verhoor vond plaats op 20 november 2014 (hoewel de onderzoeker haar de keuze had gelaten om op 7, 10 of 12 november 2014 te worden verhoord – zie e-mail van 5 november 2014, door mr. X zelf neergelegd – stuk 13).

11- Er is *in casu* geen sprake van enige schending van artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Niets belette mr. X, die zelf advocaat is, om een raadsman te raadplegen. Mr. X toont ook niet aan dat zij niet in de mogelijkheid was om een raadsman te betalen. Het feit dat er ‘voortdurend procedures tegen haar worden opgestart’ vormt, op zich, geen bewijs van schending van het vermoeden van onschuld, van het recht op tegenspraak, van de motiveringsverplichting of van het gelijkheidsbeginsel. Dit kan immers evengoed zijn oorzaak hebben in het gedrag van mr. X zelf.

4. Het onderzoek van de tenlasteleggingen

4.1. De zitting van de raadkamer van 8 juli 2014

12- Uit een proces-verbaal van 8 juli 2014, opgemaakt door de heer B, gecommissioneerd gerechtelijk stagiair bij het parket van de procureur des Konings van ... en van ..., die het ambt van openbaar ministerie waarnam op de terechtzitting van de raadkamer van de rechtbank van eerste aanleg te ... op diezelfde datum, blijkt:

- dat mr. X., in aanwezigheid van onder meer de voorzitter, het openbaar ministerie, de griffier en de onderzoeksrechter, hevig in discussie ging met een andere advocaat (mr. V), die zij verweet haar ten onrechte op te volgen gezien haar aanstelling door het BJB,

- dat, nadat de voorzitter - om het incident te beëindigen - had gevraagd aan de verdachte wie zijn raadsman was, mr. X de voorzitter van de raadkamer verweet dat hij zijn bevoegdheid te buiten ging,

- dat, nadat de zaak behandeld was, het opvolgingsincident, dat de vorm aannam van een hoogoplopende ruzie, verder werd gezet in een aansluitende ruimte, en wel in die mate dat door de voorzitter van de raadkamer en door het openbaar ministerie moest worden beslist om een aantal leden van het veiligheidskorps naar deze ruimte te sturen,
- dat mr. X daarop probeerde om zich opnieuw toegang te verschaffen tot de raadkamer, hoewel zij niet optrad in de volgende zaak. Dat de zittingsdeurwaarder dit probeerde te verhinderen door de deur van de raadkamer tegen te houden, maar dat mr. X 'tegen duwde'. Dat zij op dat ogenblik zaken riep, op een opgewonden, aanmatigende en zelfs agressieve toon, richting de voorzitter, in verband met zijn tussenkomst om het opvolgingsincident te beëindigen,
- dat mr. X moest worden aangemaand door het openbaar ministerie om de beveiligde zone van de raadkamer te verlaten.

13- Mr. X omschrijft de inhoud van het proces-verbaal als 'een subjectieve valse mening van een gecommissioneerd gerechtelijk stagiair in strijd met het Ger. W.'. Volgens haar had men het incident moeten rapporteren op het zittingsblad.

De meest zwaarwichtige feiten die in het proces-verbaal werden gerapporteerd, houden geen betrekking met het zittingsverloop als dusdanig, en evenmin met de te behandelen zaak zelf. Zij betreffen een discussie tussen twee advocaten met betrekking tot hun mandaat. De voorzitter van de raadkamer heeft, zeer terecht, het 'confraternele' incident voorafgaand de behandeling van de zaak laten 'beslechten' door de enige persoon die daartoe de bevoegdheid had, te weten de verdachte zelf, voor wie de beide advocaten beweerden op te treden.

B stelde het proces-verbaal in kwestie op in naam van de procureur des Konings, en bijgevolg als officier van gerechtelijke politie, waardoor zijn vaststellingen een bijzondere bewijskracht genieten. Bovendien wordt de inhoud van het proces-verbaal niet ontkracht door wat de verslaggever noteerde op 20 november 2014, naar aanleiding van het verhoor van mr. X, wel integendeel. Mr. X heeft deze notities geparafeerd, zonder verzoek tot correctie (p. 1-7).

14- Ter terechtzitting van de tuchtraad van beroep hield mr. X voor dat zij, à décharge, beschikte over een geluidsopname van het incident in kwestie. Zij bracht deze geluidsopname over op een usb-stick die haar door de tuchtraad ter beschikking werd gesteld. Hierop is vooral (maar zeer moeizaam) te horen hoe (vooral) het gesprek tussen de twee advocaten verliep. De geluidsopname levert niet enig tegenbewijs op van het incident, waarvoor het tuchtonderzoek werd gevoerd. Het maken van een geluidsopname, van een terechtzitting, laat staan in raadkamer, zonder voorafgaande kennisgeving lijkt trouwens in strijd met de kiesheid waarmee een advocaat moet handelen (art. III.5.3.1 OVB Codex) en lijkt in ieder geval te wijzen op een bijzondere ingesteldheid van mr. X.

15- De agitatie en de woede-uitbarsting waaraan mr. X duidelijk ten prooi viel op 8 juli 2014

houden, volgens mr. X verband met de door de balie opgelegde regels inzake opvolging voor pro-deo-cliënten (en het verschil met de Franstalige balie) en met een aanslepend conflict met bepaalde aangestelden binnen het BJB (ontzegging aanstellingen, eigen belang bij het beheer/bestuur, uitsluiting,...). Dit blijkt uit de conclusies die mr. X neerlegt en uit haar betoog ter terechtzitting. Dit conflict, waarover de tuchtraad zich niet uit te spreken heeft, kan en mag op geen enkele wijze een verschoning, laat staan een rechtvaardiging vormen voor het hier ten laste gelegde gedrag van mr. X, waarbij de persoon van de voorzitter *ad hominem* werd aangevallen en waarmee duwwerk gepaard ging ter hoogte van de deur van de raadkamer. Een dergelijk gedrag is zonder meer ongepast en onbetamelijk voor een advocaat. Mr. X kwam tekort aan haar verplichting zich professioneel behoorlijk te gedragen tegenover de rechterlijke macht.

16- Deze tuchtrechtelijke inbreuk is voldoende bewezen.

4.2. Het incident G van 4 juli 2014

17- In een brief van 8 juli 2014 maakte mr. G melding van een incident met mr. X dat zich voordeed op 4 juli 2014 naar aanleiding van een verhoor van een in beschuldiging gestelde cliënt. Ook hier kaderen de feiten in een betwisting nopens de opvolging door een confrater en wordt het gedrag van mr. X als bovenmatig agressief en woedend omschreven, waarbij de grens met fysieke agressie werd benaderd (een gewelddadige slag met de hand of de voet op een deur).

Hierover ondervraagd door de onderzoeker houdt mr. X voor dat de klacht van haar confrater 'gelogen en verzonnen' is en dat deze zich schuldig maakt een laster en eerroof. Maar de onderzoeker is van oordeel dat "op basis van wat ik vandaag gehoord heb van mr. X., heb ik geen enkele reden om te twijfelen aan de waarachtigheid van wat mr. G schrijft".

18- De bewering van mr. X dat de onderzoeker en de stafhouder valsheid in geschriften pleegden rijmt niet met de overige elementen in het dossier en wordt door niets waarschijnlijk gemaakt.

19- In ieder geval kan uit het samen lezen van de klacht van mr. G en het verhoor van mr. X afgeleid worden dat het incident 'G vergelijkbaar is met het incident met mr. V (zie tenlastelegging 1) en dat in ieder geval de grens van de hoffelijkheid en de kiesheid werd overschreden door in de onmiddellijke omgeving van derden en van de cliënt openlijk en hevig in discussie te gaan over wie gemandateerd is door de betrokken beweerde cliënt. Dergelijke incidenten tasten de waardigheid van het beroep van advocaat aan en getuigen niet van een gepaste gematigde omgang met een confrater. Mr. X kwam tekort aan haar verplichting zich professioneel behoorlijk te gedragen tegenover een confrater.

20- Deze tuchtrechtelijke inbreuk is voldoende bewezen.

5. De klacht van S

21- Met een e-mail van 20 augustus 2014 maakte mevrouw L, maatschappelijk werkster in het Transitcentrum C, een klacht over aan het BJB en mr. K, voorzitter van de sectie vreemdelingenrecht, van S, een Syrische asielzoekster, waarvoor mr. X was aangesteld in het kader van haar verblijfsproblematiek.

Deze persoon maakte melding van brutale bewoordingen die haar advocaat had gebruikt ten aanzien van haar, waardoor ze zich niet meer op haar gemak voelde en zelfs was beginnen te wenen. Ze was zelfs in zekere mate bang van mr. X, door wie ze zich niet gesteund en geholpen voelde.

Tijdens haar ondervraging door de verslaggever doet mr. X een aantal uitspraken die de klacht zouden kunnen geloofwaardig maken. Ook verklaarde zij dat ze gesprekken met sociaal assistenten vaak opneemt 'om misverstanden te voorkomen' en dat ze dit normaal vindt.

22- Ter terechtzitting van de tuchtraad van hoger beroep hield mr. X voor dat zij, à décharge, beschikte over een geluidsopname van een gesprek dat zij, nadat S klacht had neergelegd, telefonisch gevoerd heeft met deze persoon. Zij bracht deze geluidsopname over op een usb-stick die haar door de tuchtraad van beroep ter beschikking werd gesteld. Hierop is inderdaad een gesprek te horen tussen mr. X en een persoon die S zou kunnen zijn, maar de bewijswaarde daarvan is klein omdat het gesprek gestuurd werd met de bedoeling om S te doen afzien van haar klacht en om, vooral, niet van advocaat te veranderen. Eerder dan iets duidelijk te maken over de klacht, zegt de wijze van handelen van mr. X iets over haar bijzondere ingesteldheid in haar omgang met mensen (*zie supra*).

De tuchtraad van beroep treedt de tuchtraad bij, waar deze besliste dat er, wat de klacht van S betreft, onvoldoende elementen zijn om een behoorlijke objectieve beoordeling mogelijk te maken. Het is *in casu* onvoldoende bewezen dat mr. X tekort schoot aan haar bijstandsplicht, die de essentie uitmaakt van het beroep van advocaat en dat mr. X zich intimiderend gedroeg ten aanzien van haar cliënte, op het ogenblik dat deze om de één of andere reden van raadsman wou veranderen.

23- Tot slot - De hierboven eventueel niet besproken argumenten en middelen van mr. X zijn ofwel niet dienend voor de beoordeling van de zaak ofwel impliciet beantwoord.

6. De op te leggen tuchtsanctie

24- De hierboven bewezen feiten getuigen van een onwil van mr. X om zich in welbepaalde omstandigheden waardig en kies te gedragen als advocaat, waardoor een behoorlijke beroepsuitoefening in het gedrang komt. Een gepaste tuchtsanctie dringt zich op, van aard om mr. X tot een kiese en waardige ingesteldheid aan te zetten in haar professionele contacten met magistraten en confraters en, van de weeromstuit, met derden in het algemeen.

25- De tuchtraad van beroep ziet geen redenen om de beslissing van de tuchtraad te hervormen.

Bij zijn beoordeling *in casu* houdt de tuchtraad van beroep geen rekening met de vaststelling dat mr. X blijkbaar, zonder voorafgaande kennisgeving, geluidsopnames maakt van haar gesprekken met maatschappelijke werkers, confraters, magistraten,... al dan niet tijdens terechtzittingen of verhoren.

7. De kosten voor het onderzoek

26- Art. 460 laatste lid Ger. W. bepaalt: “*De tuchtraad kan in zijn beslissing de kosten die voor het onderzoek en voor het onderzoek ter terechtzitting werden gemaakt ten laste leggen van de betrokken advocaat*”.

Art. 460 Ger. W. geeft geen nadere omschrijving van wat onder deze kosten begrepen moet worden. Uit Parl. St. Kamer nr. 1724/001,21 blijkt dat o.m. de kosten van een boekhoudkundig onderzoek of een sekwester worden bedoeld (J. Stevens, advocatuur, Regels & deontologie, Wolters Kluwer Belgium, 2015, p. 1327, nr. 1637).

De tuchtraad van beroep oordeelt dat de kosten en uitgaven, gemaakt door de stafhouder of door wie door de stafhouder als onderzoeker werd aangeduid (art. 458 § 1 Ger. W.) en de kosten en uitgaven, verbonden aan de behandeling van de zaak door de tuchtraad of door de tuchtraad van beroep, geen kosten zijn, zoals bedoeld in art. 460 Ger. W. Het betreft immers geen kosten die voor het onderzoek of voor het onderzoek ter terechtzitting werden gemaakt. Het betreft integendeel kosten die inherent zijn aan het onderzoek of de behandeling van de zaak door de tuchtraad of de tuchtraad van beroep (cf. Hof van Cassatie, eerste kamer, 20 maart 2015).

De kosten die in de beslissing van de tuchtraad ten laste werden gelegd van mr. X zijn geen kosten die voor het onderzoek of voor het onderzoek ter terechtzitting werden gemaakt, maar kosten van het onderzoek en konden niet ten laste worden gelegd van mr. X.

Om deze redenen,

de tuchtraad van beroep,

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk maar ongegrond.

Bevestigt de beslissing van de tuchtraad voor advocaten van de Nederlandstalige ordes van het rechtsgebied van het hof van beroep te Brussel, tweede kamer, van 2 juni 2015 (SBT115), met de enige uitzondering dat de beslissing over de kosten wordt teniet gedaan.

Hebben deelgenomen aan de behandeling en de beraadslaging:

de heer Johan Boon, voorzitter,
en de assessoren

- mr. Philippe De Jaegere
- mr. Jan Goedhuys
- mr. Dirk Grootjans
- mr. Stephan Vaninbroukx

De assessoren hebben deze beslissing allen ondertekend voor de uitspraak.

Philippe De Jaegere

Jan Goedhuys

Dirk Grootjans

Stephan Vaninbroukx

Waren aanwezig bij de uitspraak:

de heer Johan Boon, voorzitter
en mr. Ludo Kools, secretaris

Johan Boon

Ludo Kools